

Wat is plagiaat? Bepalingen Rijksuniversiteit Groningen, Auteurswet, Wetboek van Strafrecht; Gedragscode voor promovendi

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© samenstelling Bart FM Droog, 8 augustus 2019
[Droog Magazine](#), 2019

inhoudsopgave

tekst in blauw is aanklikbaar

[Inleiding](#)

[Plagiaat – volgens Dikke van Dale](#)

[Plagiaat volgens de Rijksuniversiteit Groningen](#)

[Gedragscode voor promovendi](#)

[Plagiaat: Auteurswet en Wetboek van Strafrecht](#)

Inleiding

In het artikel 'Promotie Ad van Liempt, een farce'¹ zet emeritus hoogleraar Lodewijk Brunt (Universiteit van Amsterdam) grote vraagtekens bij de promotie van Ad van Liempt aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij stelt onder meer dat rond Van Liempts proefschrift *Gemmeker. Commandant van Kamp Westerbork*² de geur van plagiaat hangt, met de woorden: "Vrijwel alles wat hij presenteert over Gemmeker is al door zijn voorgangers gezegd, maar ze krijgen er geen krediet voor."

Brunt is niet de eerste die Van Liempt beticht van plagiaat. Al eerder waren er beschuldigingen – betreffende verschillende zaken.^{3,4} Kloppen die? Hangt er inderdaad de geur van plagiaat rond Van Liempts dissertatie?

Om deze vragen te beantwoorden, moeten we ons eerst buigen over de vraag wat plagiaat precies is.

Terug naar [inhoudsopgave](#).

1 Lodewijk Brunt. Promotie Ad van Liempt een farce. Lodewijk Brunt.nl, [Amsterdam], 26-06-2019. <http://www.lodewijkbrunt.nl/promotie-van-ad-van-liempt-een-farce/> Hierna als noot: Brunt.

2 Ad van Liempt. *Gemmeker. Commandant van Kamp Westerbork*. Balans, Amsterdam, [2019]. 382p, [8] p. pl.

3 Theodor Holman. Jatwerk. *Het Parool*, Amsterdam, 24-04-2012. <https://web.archive.org/web/20190401150914/https://www.parool.nl/parool/nl/508/THEODOR-HOLMAN/article/detail/3245701/2012/04/24/Jatwerk.dhtml>

Jeff Pinkster. UvA-eredoctor Ad van Liempt ontkent plagiaat. *Folia*, Amsterdam, 10-05-2012.

<https://www.folia.nl/actueel/18484/uva-eredoctor-ad-van-liempt-ontkent-plagiaat>

Gerard Rutten. Onbegrip over beschuldiging van plagiaat. *Trajectum Online*, Utrecht, 11-05-2012.

https://trajectum.hu.nl/nieuws-onbegrip_over_beschuldiging_van_plagiaat/

4 Frits Barend. 'Ad van Liempt pronkt met andermans veren.' *Het Parool*, Amsterdam, 30-03-2019. <https://www.parool.nl/columns-opinie/frits-barend-ad-van-liempt-pronkt-met-andermans-veren~ba3f554a/> Artikel bevat de beschuldiging van Barend uit 2012, alsmede plagiaat beschuldigingen door Bob Rooyens, Barbara Henkes, Theo Gerritse, Max Dohle,

Plagiaat – volgens *Dikke van Dale*

“Het zich toe-eigenen van het geestelijk werk van anderen en het als eigen werk openbaar maken.”⁵

Plagiaat brengt het gevaar van 'intellectuele inteelt' met zich mee: onontdekt of onbestreden plagiaat kan zeer kwalijke consequenties hebben. Als het als bron gebruikt gaat worden door onwetende kunstenaars, auteurs of wetenschappers, raakt de oorspronkelijke maker of diens werk voorgoed uit het zicht. Aangezien plagiaat doorgaans een zwak aftreksel is van het origineel, kan plagiaat dus intellectuele 'vervuiling' te weeg brengen, die in het ergste geval uitmondt in geschiedsvervalsing.

Daarnaast betekent plagiaat creatieve en intellectuele armoede. Zaken die men beter bestrijdt dan beloont.⁶

Terug naar [inhoudsopgave](#).

5 Van Dale. <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/plagiaat#.XR73kegzBIU> [gezien 05-07-2019].

6 Bart FM Droog. Waarom is plagiaat zo kwalijk? Plagiaat, geen plagiaat? Droog Magazine, Eenrum, 09-10-2017. <http://www.bartfmdroog.com/droog/plagiaat/#wipzk>

Plagiaat volgens de Rijksuniversiteit Groningen

Rijksuniversiteit Groningen (Rug): “Als je passages en ideeën uit andermans werk citeert of parafraseert en deze als eigen werk presenteert, pleeg je plagiaat. Plagiaat is intellectuele diefstal en wordt beschouwd als wetenschappelijk wangedrag.

Plagiaat is:

- het woordelijk overnemen van (passages uit) het werk van een ander zonder aan te geven dat het andermans woorden zijn en/of zonder vermelding van de precieze vindplaats van de passage.
- het parafraseren van (passages uit) het werk van anderen, zonder daarbij aan te geven dat de gedachtegang door iemand anders is bedacht en zonder de vindplaats van de gedachtegang aan te geven.
- het overnemen van ideeën uit andermans werk zonder daarbij aan te geven dat het de ideeën van iemand anders zijn.”⁷

Parafraseren zonder expliciete bronvermelding geldt binnen de wetenschappelijke wereld dus óók als plagiaat.

- “In wetenschappelijke teksten word je geacht om bij gebruik van andermans gedachtegoed, ook als je het samenvat of anders onder woorden brengt, je bronnen eerlijk te vermelden. Het verwijzen naar een bron moet je ook beschouwen als een blijk van respect en een beloning voor andermans inspanning en prestaties.”⁸

Geen bronvermelding nodig bij algemeen bekende zaken

Bronverwijzingen zijn niet nodig als het om zaken gaat die als algemeen bekend⁹ gelden, zoals de datum van de Duitse inval in Nederland, 10 mei 1940, of dat Willem de Zwijger door Balthasar Gerards vermoord is.

Nu valt er te redetwisten over wat algemeen bekend is of niet. Daarom kan men bij twijfelgevallen beter wel dan geen bron vermelden – maar dit terzijde.

7 Plagiaat. Uit: Handboek. Schriftelijk. Student. Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 05-04-2019. [Gezien 30-06-2019].

<https://www.rug.nl/language-centre/communication-training/academic/hacv/handboek/schriftelijk/student/plagiaat>

8 Id.

9 Id.

Plagiaat herkennen

Voor docenten van de RuG is er een speciale handleiding om plagiaat bij studenten te voorkomen en te signaleren. Plagiaat blijkt volgens die handleiding ondermeer te herkennen door:

- “citaten en referenties ontbreken geheel en al.”
- “regelrechte blunders, bijvoorbeeld een rapport waarin plotseling de koptekst van een ander rapport opduikt.”¹⁰

Terug naar [inhoudsopgave](#).

10 Plagiaat voorkomen [en] herkennen. Handboek. Schriftelijk. Docenten. Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 05-04-2019. [Gezien 30-06-2019].

<https://www.rug.nl/language-centre/communication-training/academic/hacv/handboek/schriftelijk/docent/plagiaat-voorkomen-herkennen>

Gedragcode voor promovendi

Elke RuG-promovendus wordt geacht de *Nederlandse Gedragcode Wetenschapsbeoefening – Principes van goed wetenschappelijk onderwijs en onderzoek*¹¹ te onderschrijven.¹² Hoewel het woord 'plagiaat' daarin niet valt, blijkt uit deze passages dat duidelijke bronvermeldingen absoluut noodzakelijk zijn:

- “1.3. - Door correcte bronvermelding wordt duidelijk gemaakt welke de intellectuele herkomst is van de geciteerde of geparafraseerde teksten. Dit geldt ook voor informatie afkomstig van het internet en uit anonieme bronnen. Zonder bronvermelding worden geen teksten of resultaten van onderzoek van anderen overgenomen.”¹³
- “Gepresenteerde informatie is controleerbaar. Als onderzoeksresultaten openbaar worden gemaakt, blijkt duidelijk waar de gegevens en de conclusies op zijn gebaseerd, waaraan ze zijn ontleend en waar ze te controleren zijn.”¹⁴

De gedragcode maakt ook duidelijk waarom correcte bronvermelding essentieel is:

- “[3.1] Onderzoek moet gerepliceerd kunnen worden om de juistheid ervan te testen. De keuze van de onderzoeksvraag, de opzet van het onderzoek, de keuze van de gehanteerde methode en verwijzing naar geraadpleegde bronnen is zodanig nauwkeurig gedocumenteerd dat controle op alle stappen van het onderzoeksproces in beginsel mogelijk is.”

Resumerend: bij de RuG geldt gebruik maken van andermans werk, in al dan niet geparafraseerde woorden, zonder accurate bronvermelding als plagiaat. Plagiaat is een absolute doodzonde in de wetenschap.

Terug naar [inhoudsopgave](#).

11 Nederlandse Gedragcode Wetenschapsbeoefening – Principes van goed wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Vereniging van universiteiten (VSNU), 's-Gravenhage 2004. herzien 2012 en 2014.

http://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Code_wetenschapsbeoefening_2004_%282014%29.pdf

12 Artikel 2.3.6. Promotiereglement van de Rijksuniversiteit Groningen. Groningen, 2018. Blz. 10.

<https://www.rug.nl/about-us/organization/rules-and-regulations/onderzoek/promotiereglement-18.pdf>

13 Nederlandse Gedragcode Wetenschapsbeoefening. Blz 5.

14 Nederlandse Gedragcode Wetenschapsbeoefening. Blz 8.

Plagiaat: Auteurswet en Wetboek van Strafrecht

Plagiaat is óók een misdrijf. Immers, het auteursrecht van derden wordt geschonden. Wie andermans werk zonder toestemming als eigen werk presenteert, begaat een misdrijf waar maximaal één jaar gevangenisstraf en een boete van maximaal € 81.000 kan worden opgelegd.

Of, om het meer juridisch te zeggen, krachtens Auteurswet 1912¹⁵, artikel 31:

- “Hij, die opzettelijk inbreuk maakt op eens anders auteursrecht, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie”

en artikel 31a:

- “Hij die opzettelijk een voorwerp waarin met inbreuk op eens anders auteursrecht een werk is vervat, a. openlijk ter verspreiding aanbiedt, b. ter verveelvoudiging of ter verspreiding voorhanden heeft, c. invoert, doorvoert, uitvoert of d. bewaart uit winstbejag wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van de vijfde categorie.”

Dat brengt ons op artikel 23, lid 4 van het Wetboek van Strafrecht, waarin de hoogten van die geldboetes beschreven staan: de vierde categorie, per 1 januari 2014: € 20.250; de vijfde categorie, per 1 januari 2014: € 81.000.¹⁶

Terug naar [inhoudsopgave](#).

15 Auteurswet. Geldend van 01-07-2015. Eerste versie 1912. Daarvoor waren er al internationale afspraken over auteursrechten, die bekend stonden als 'De Berner Conventie.'

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0001886/2015-07-01>

16 Wetboek van Strafrecht. Artikel 23, lid 4.

http://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2015-11-17#BoekEerste_TiteldeelIII_Artikel23